ZBIERKA ZÁKONOV
SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Ročník 1978

Vyhlásené: 26.10.1978 Vyhlásená verzia v Zbierke zákonov Slovenskej republiky

Obsah tohto dokumentu má informatívny charakter.

121

PREDSEDNÍCTVO FEDERÁLNEHO ZHROMAŽDENIA

vyhlasuje úplné znenie branného zákona z 23. marca 1949 č. 92 Zb., ako vyplýva zo zmien a doplnení vykonaných Ústavou Československej socialistickej republiky z 11. júla 1960 č. 100 Zb., ústavným zákonom o československej federácii z 27. októbra 1968 č, 143 Zb. v znení ústavného zákona z 20. decembra 1970 č. 125 Zb. a ústavného zákona z 20. decembra 1970 č, 126 Zb., zákonom z 12. júla 1950 č. 86 Zb., zákonom z 12. júla 1950 č. 88 Zb., zákonom zo 16. apríla 1958 č. 19 Zb., zákonom z 29. novembra 1961 č. 140 Zb. v znení neskorších predpisov, zákonom zo 17. novembra 1970 č. 100 Zb., zákonom z 24. apríla 1974 č. 40 Zb. a zákonom z 21. júna 1978 č. 64 Zb.

BRANNÝ ZÁKON

Národné zhromaždenie Československej republiky sa uznieslo na tomto zákone:

ČASŤ 1
OZBROJENÉ SILY ČESKOSLOVENSKEJ SOCIALISTICKEJ REPUBLIKY

§ 1
Úlohy ozbrojených síl

(1) Na obranu slobody a nezávislosti Československej socialistickej republiky, ako i na ochranu socialistického zriadenia a výstavby socializmu buduje zvrchovaný československý ľud ozbrojené sily, spoločné Čechom, Slovákom a príslušníkom ostatných národností, ako súčasť socialistického zriadenia a vykonáva obranu vlasti, spočívajúcu na zásade, že Československá socialistická republika je pevne zabezpečená socialistickým zriadením a spojeneckými zväzkami so Zväzom sovietskych socialistickým republík a s ostatnými socialistickými štátmi.

(2) Úlohou ozbrojených síl je

a) odvrátiť ozbrojenou silou napadnutie alebo ohrozenie Československej socialistickej republiky vonkajším nepriateľom,

b) bojovať za samostatnosť, celistvosť a jednotu štátu, ústavu, republikánsku štátnu formu a socialistické zriadenie proti vonkajším nepriateľom a plniť vojenské úlohy plynúce zo spojeneckých záväzkov Československej socialistickej republiky a

c) spolupôsobiť pri udržiavaní verejného pokoja, poriadku a bezpečnosť vnútri štátu.

(3) Vojaci v činnej službe sa smú použiť aj pri pohromách ohrozujúcich ľudské životy alebo dôležité hospodárske statky a po prechodnú dobu v mimoriadnych prípadoch, ak to vyžadujú dôležité hospodárske záujmy štátu. Podrobnosti, najmä pokiaľ ide o právne pomery vznikajúce z takéhoto použitia, ustanoví vláda Československej socialistickej republiky nariadením.

§ 2
Zloženie ozbrojených síl

(1) Ozbrojené sily tvorí vojsko (odsek 2) ako ich základ a verejné ozbrojené zbory, ktoré určí vláda Československej socialistickej republiky, časti týchto zborov alebo jednotliví ich príslušníci, pokiaľ podľa tohto zákona alebo osobitných predpisov podliehajú vojenskému veleniu; v dobe mimoriadnych opatrení podľa tohto zákona (§§ 46 až 50) po príslušnom povolaní (§ 46 ods. 2) aj verejné ochranné zbory určené osobitnými predpismi, ich časti alebo jednotliví príslušníci, osoby podliehajúce brannej povinnosti, ktoré sa podrobujú brannej výchove, a jednotky zložené z týchto osôb, ako aj osoby povolané na osobné úkony pre potreby ozbrojených síl (§ 45)

(2) Vojsko je súhrn vojakov. Vojakmi sa rozumejú osoby, ktoré boli odvedené (§ 15) a majú služobnú povinnosť (§ 20).

§ 3
Organizácia ozbrojených síl

(1) Útvary ozbrojených síl sa doplňujú bez rozdielu národnosti. Služobným jazykom je jazyk česky a slovenský; v styku s mužstvom, ktoré nepozná služobný jazyk, možno použiť aj jeho materinský jazyk.

(2) Podrobnosti o právnych pomeroch príslušníkov ozbrojených síl plynúcich z ich príslušnosti k nim, najmä z nadradenosti alebo podradenosti voči iným ich príslušníkom, o spôsobe, akým sa vojenský výcvik a vojenská služba vôbec vykonávajú, ako aj o organizácii ozbrojených síl upraví v medziach tohto zákona, prípadne v medziach vládnych nariadení vydaných na jeho vykonanie vo svojej pôsobnosti Federálne ministerstvo národnej obrany a Federálne ministerstvo vnútra služobnými predpismi, pokiaľ táto úprava nenáleží prezidentovi Československej socialistickej republiky ako najvyššiemu veliteľovi ozbrojených síl.

(3) Počty vojska ustanoví vláda Československej socialistickej republiky na návrh ministra národnej obrany Československej socialistickej republiky predložený, pokiaľ ide o vojská ministerstva vnútra, v dohode s ministrom vnútra Československej socialistickej republiky.

ČASŤ 2
BRANNÁ POVINNOSŤ

Oddiel I
Všeobecné ustanovenia

§ 4
Obsah brannej povinnosti

Branná povinnosť záleží v povinnosti

a) odvodnej (§ 10),

b) služobnej (§ 20),

c) na zvláštnu službu (§ 41),

d) na osobné úkony pre potreby ozbrojených síl (§ 45).

§ 5
Osobný rozsah brannej povinnosti

(1) Brannej povinnosti podliehajú v medziach ustanovenia odseku 2 občania Československej socialistickej republiky, vynímajúc tých, ktorí požívajú na jej území diplomatické a konzulárne výsady a imunity.

(2) Branná povinnosť vzniká 1. januárom roku, v ktorom občan dovŕši 17 rokov, ak bola však prevzatá dobrovoľne (§ 6 ods. 1), dňom prevzatia. Trvá do 31. decembra roku, v ktorom občan dovŕši 60 rokov. Osoby staršie majú brannú povinnosť len vtedy, ak konajú činnú službu v dobe mimoriadnych opatrení (§ 46 ods. 4), alebo ak im bola na ich žiadosť doba trvania brannej povinnosti predĺžená (§ 22 ods. 3).

(3) Ženy majú odvodnú a služobnú povinnosť spravidla len v dobe mimoriadnych opatrení, pokiaľ ju neprevzali dobrovoľne. Z naliehavých dôvodov, ak nie je počet žien, ktoré dobrovoľne vstúpia do vojska, dostatočný, môže však vláda Československej socialistickej republiky nariadením ustanoviť, že ženy majú odvodnú a služobnú povinnosť i mimo doby mimoriadnych opatrení.

(4) Zrušený.

§ 6
Dobrovoľné prevzatie a rozšírenie brannej povinnosti

(1) Osoby, ktoré nepodliehajú brannej povinnosti, môžu začínajúc 1. januárom roku, v ktorom dovŕšia 17 rokov, za brannej pohotovosti štátu (§ 5 zákona č. 40/1961 Zb. o obrane Československej socialistickej republiky) bez ohľadu na vek so zvolením potrebným podľa tohto zákona dobrovoľne prevziať branná povinnosť, ak sú u nich splnené podmienky ustanovené týmto zákonom a predpismi vydanými na jeho vykonanie.

(2) Osoby podliehajúce brannej povinnosti môžu za podmienok uvedených v odseku 1 prevziať dobrovoľne plnenie tých spôsobov brannej povinnosti, ktoré by inak od nich nebolo možné požadovať, a môže im byť na ich žiadosť predĺžená doba trvania brannej povinnosti, ktorá by inak zanikla.

(3) Služobnú povinnosť možno dobrovoľne prevziať zásadne len v celom jej rozsahu. Vopred však môžu túto povinnosť obmedziť

a) príslušníci cudzích štátov,

b) občania Československej socialistickej republiky za brannej pohotovosti štátu na dobu vojny, ak nejde o mužov, ktorí majú ešte pravidelnú odvodnú povinnosť (§ 11) alebo ktorým táto povinnosť ešte nevznikla.

§ 7
Úľavy v plnení brannej povinnosti

Vláda Československej socialistickej republiky ustanoví nariadením, aké úľavy v plnení brannej povinnosti prislúchajú občanom Československej socialistickej republiky, ktorí sú trvale v cudzine.

§ 8
Zhodnotenie výkonu brannej povinnosti

(1) Predpokladom zastávania akýchkoľvek verejných funkcií je riadne plnenie všetkých povinností, ktoré dotyčnej osobe tento zákon ukladá.

(2) Tam, kde pre posúdenie platových, mzdových alebo akýchkoľvek iných nárokov plynúcich z pracovného pomeru rozhoduje doba strávená v dotyčnom zamestnaní alebo povolaní, započítava sa do tejto doby doba, po ktorú dotyčná osoba konala vojenskú činnú službu (§ 20 ods. 2), pričom osobitné predpisy ustanovujú podrobnosti; nedotknuté zostávajú ustanovenia osobitných predpisov o započítavaní vojenskej činnej služby pre účely nemocenského poistenia zamestnancov, sociálneho zabezpečenia a platenej dovolenky na zotavenie.

§ 9

Zrušený.

Oddiel II
Odvodná povinnosť

§ 10
Obsah a vznik odvodnej povinnosti

(1) Odvodná povinnosť záleží v povinnosti podrobiť sa úradnému konaniu, ktorého účelom je rozhodnúť o povinnosti na vojenskú činnú službu. Vzniká buď zo zákona ako odvodná povinnosť pravidelná (§ 11) alebo mimoriadna (§ 12), alebo prejavom vôle ako odvodná povinnosť dobrovoľná (§ 13).

(2) Odvodná povinnosť obsahuje povinnosť ustanoviť sa na zápis a odvod (§ 15), prípadne na preskúšanie (§ 18) a podrobiť sa predpísanému konaniu, počítajúc do toho potrebné lekárske, prípadne nemocničné vyšetrenie, ako i vyšetrenie zvláštnych osobných schopností a vlastností dotyčnej osoby (výberové vyšetrenie). Osoba, ktorá má odvodnú povinnosť, nazýva sa branec.

(3) Vláda Československej socialistickej republiky ustanoví nariadením, ktoré telesné alebo duševné chyby robia osobu podliehajúcu odvodnej povinnosti celkom neschopnou na vojenskú činnú službu a akým spôsobom splnia odvodnú povinnosť osoby postihnuté týmito chybami, najmä v ktorých prípadoch môžu byť oslobodené od povinnosti ustanoviť sa na odvod.

(4) Osoby, ktoré svoju odvodnú povinnosť nesplnili, môžu byť na odvod predvedené.

§ 11
Pravidelná odvodná povinnosť

(1) Pravidelná odvodná povinnosť vzniká, s výhradou ustanovenia odseku 4, mužom 1. januárom roku, v ktorom dovŕšia 18 rokov, ak nie sú už vojakmi na podklade mimoriadneho alebo dobrovoľného odvodu. Pravidelná odvodná povinnosť trvá, ak nejde o niektorý z prípadov uvedených v odseku 3 alebo 4 alebo o preskúšanie (§ 18), do konca odvodného konania, ktorému sa osoba tejto povinnosti podliehajúca podrobila v roku, v ktorom dovŕšila 20 rokov, ak nezanikla vydaním konečného odvodného rozhodnutia (§ 15 ods. 3) už skôr.

(2) Ak ustanovila vláda Československej socialistickej republiky nariadením podľa § 5 ods. 3 odvodnú a služobnú povinnosť, vzťahuje sa ustanovenie odseku 1 i na ženy.

(3) Občania, ktorí v dobe ustanovenej v odseku 1 pre trvanie pravidelnej odvodnej povinnosti nesplnili z akýchkoľvek dôvodov túto povinnosť, podliehajú jej až do vydania konečného odvodného rozhodnutia, najdlhšie však do 31. decembra roku, v ktorom dovŕšila 60 rokov.

(4) Osoby, ktoré nadobudli československé štátne občianstvo po dni ustanovenom v odseku 1 pre vznik pravidelnej odvodnej povinnosti, podliehajú tejto povinnosti od doby nadobudnutia tohto občianstva až do doby uvedenej v odseku 3.

§ 12
Mimoriadna odvodná povinnosť

Mimoriadnej odvodnej povinnosti podliehajú občania Československej socialistickej republiky, ktorí nie sú vojakmi, za podmienok ustanovených v § 49 ods. 1.

§ 13
Dobrovoľná odvodná povinnosť

Dobrovoľnej odvodnej povinnosti podliehajú osoby, ktorým bol povolený dobrovoľný vstup do vojska (§ 14).

§ 14
Dobrovoľný vstup do vojska

(1) Do vojska dobrovoľne vstúpi, kto na seba dobrovoľne vezme služobnú povinnosť, ktorú by inak nemal, ak mu to bolo na jeho žiadosť povolené. Kto chce dobrovoľne prevziať túto povinnosť, musí, s výhradou ustanovenia odseku 2, na seba vziať aj povinnosť podrobiť sa odvodu, ktorej by inak nepodliehal (dobrovoľná odvodná povinnosť). Doborovoľná služobná povinnosť vznikne, len ak dotyčná osoba je uznaná za schopnú na vojenskú činnú službu.

(2) Ak nastanú za brannej pohotovosti štátu mimoriadne okolnosti, ktoré znemožňujú vykonanie bez odvodu, možno dobrovoľne vstúpiť do vojska i bez odvodu. Osoby, ktoré takto do vojska vstúpili, sa pokladajú za odvedené dňom nastúpenia vojenskej činnej služby. Podrobnosti ustanoví Federálne ministerstvo národnej obrany služobným predpisom.

(3) O náležitostiach a záväznosti žiadostí o dobrovoľný vstup do vojska platia všeobecné ustanovenia občianskeho práva o prejave vôle, pokiaľ tento zákon alebo nariadenie vydané vládou Československej socialistickej republiky na jeho vykonanie neustanoví ďalšie podmienky.

(4) Vláda Československej socialistickej republiky ustanoví nariadením, za akých podmienok možno povolenie na dobrovoľný vstup do vojska udeliť, a upraví konanie o žiadostiach za takéto povolenie. Cudzím štátnym príslušníkom povoľuje dobrovoľný vstup do vojska prezident Československej socialistickej republiky.

§ 15
Zápis a odvody

(1) Zápis je úradné konanie, ktorého účelom je vziať brancov do vojenskej evidencie, zistiť predbežne ich spôsobilosť na vojenskú činnú službu a urobiť opatrenie na zlepšenie zdravotnej a inej spôsobilosti brancov pre výkon vojenskej činnej služby.

(2) Odvody sú pravidelné, mimoriadne alebo dobrovoľné. Účelom odvodu je rozhodnúť o povinnosti brancov na vojenskú činnú službu podľa zistenej telesnej a duševnej spôsobilosti brancov na túto službu. Rozhodnutie, že branec je povinný vojenskou činnou službou (odvedený), sa nazýva odvedením.

(3) Odvody vykonávajú okresné odvodné komisie. Odvodné rozhodnutie robí zástupca vojenskej správy. Dobrovoľné odvody môžu vykonávať aj vojenské odvodné komisie. Proti odvodnému rozhodnutiu, že branec je alebo nie je odvedený (konečné odvodné rozhodnutie) alebo že sa má ustanoviť na odvod v nasledujúcom roku (odvod odročený), niet opravného prostriedku. Odvod možno odročiť zo zdravotných alebo iných dôvodov na jeden rok, najviac však po dobu troch rokov. Po tejto dobe rozhodne komisia s konečnou platnosťou o schopnosti alebo neschopnosti branca na vojenskú činnú službu. Brancom, ktorým bol odročený odvod zo zdravotných dôvodov, sa

poskytuje bezodplatná liečebná starostlivosť v zdravotníckych zariadeniach štátnej zdravotníckej správy.

(4) Vláda Československej socialistickej republiky ustanoví nariadením, ako sa zriaďujú okresné a krajské odvodné komisie, ako sú zložené a ako sa zápis a odvody vykonávajú, a upraví ním odvodné konanie.

§ 16
Pravidelné odvody

(1) Pravidelnému odvodu sa podrobujú osoby podliehajúce pravidelnej odvodovej povinnosti.

(2) Pravidelné odvody sa konajú ako hlavné alebo dodatočné. Hlavné odvody sa konajú každoročne spravidla v mesiacoch septembri a októbri, ak neustanoví Federálne ministerstvo národnej obrany inak. Dodatočné odvody sa konajú podľa potreby.

§ 17
Mimoriadne a dobrovoľné odvody

(1) Mimoriadnym odvodom sa podrobujú osoby podliehajúce mimoriadnej odvodnej povinnosti. Ak nemožno pre mimoriadne okolnosti vykonať takéto odvody spôsobom ustanoveným týmto zákonom a nariadením vydaným vládou Československej socialistickej republiky na jeho vykonanie, upraví spôsob ich vykonania Federálne ministerstvo národnej obrany so zreteľom na dané okolnosti.

(2) Dobrovoľným odvodom sa podrobujú osoby, ktorým bol povolený dobrovoľný vstup do vojska. Dobrovoľné odvody sa konajú podľa potreby.

§ 18
Preskúšanie

(1) Ak je odôvodnená domnienka, že konečné odvodné rozhodnutie, podľa ktorého branec nebol odvedený, je nesprávne, preskúša ho krajská odvodná komisia.

(2) Preskúšanie je prípustné len do troch rokov po 31. decembri roku, v ktorom došlo k odvodnému rozhodnutiu. Ak však bolo toto rozhodnutie spôsobené činom, ktorý zakladá skutkovú podstatu trestného činu, možno preskúšanie vykonať kedykoľvek.

(3) Vláda Československej socialistickej republiky ustanoví nariadením, kto preskúšanie nariaďuje a za akých podmienok a akým spôsobom sa preskúšanie vykonáva.

(4) Proti rozhodnutiu krajskej odvodnej komisie niet opravného prostriedku.

§ 19
Výdavky spojené so zápisom, odvodom a preskúšaním

(1) Ak je vzdialenosť odvodného miesta od miesta brancovho pobytu väčšia než 6 km, uhradzuje štát výdavky za jeho prepravu na zápis, odvod a späť. Brancovi sa uhradzuje pri použití verejných hromadných dopravných prostriedkov cestovné v najnižšej triede.

(2) Osoba, ktorá sa neustanovila bez vážneho ospravedlniteľného dôvodu na preskúšanie, je povinná nahradiť výdavky za zmarené preskúšanie. Ak pri odoslaní niektorej osoby do vojenskej nemocnice je nutný sprievod pre jej odpor alebo pre podozrenie z úteku, uhradzuje výdavky za sprievod dotyčná osoba.

(3) Vláda Československej socialistickej republiky ustanoví nariadením, akým spôsobom sa uhradzujú výdavky spojené s plnením odvodnej povinnosti.

Oddiel III
Služobná povinnosť

§ 20
Pojem a druhy služobnej povinnosti

(1) Služobná povinnosť je povinnosť vojakov včas nastúpiť a vykonávať vojenskú činnú službu (odsek 2).

(2) Vojenská činná služba zahrnuje:

a) základnú službu (§ 27),

b) náhradnú službu (§ 28),

c) ďalšiu službu (§ 37),

d) službu vojakov z povolania (§ 25 ods. 1),

e) službu vojakov vo výslužbe povolaných prechodne do činnej služby (§ 25 ods. 3),

f) vojenské cvičenia (§ 39) a

g) mimoriadnu službu (§ 46 ods. 1, § 47 ods. 1, § 49 ods. 2).

(3) Každý vojak je povinný plniť služobnú povinnosť osobne podľa svojich duševných i telesných schopností a znalostí.

(4) Vojaci, ktorí plnia niektorú z povinností uvedených v odseku 2, sú vojakmi v činnej službe, ostatní vojaci sú vojakmi mimo činnej služby.

§ 21
Začiatok a koniec služobnej činnosti

(1) Služobná povinnosť vzniká dňom odvedenia. týmto dňom sa odvedení zaraďujú do vojska a stávajú sa vojakmi. Až do dňa nastúpenia základnej (náhradnej) služby sa označujú vojaci výrazom „odvedenci“.

(2) Služobná povinnosť sa končí prepustením z vojska (§ 22).

§ 22
Prepustenie z vojska

(1) Z vojska sa prepustia:

a) osoby, ktoré boli odvedené bez toho, že by bol daný pre to právny podklad;

b) osoby, ktoré dovŕšili vek, keď sa končí ich branná povinnosť. Ak vykonáva osoba, ktorá dovŕšila tento vek, vojenskú činnú službu v dobe, keď sa nariadilo niektoré z mimoriadnych opatrení, predlžuje sa jej branná povinnosť až do jej prepustenia z tejto služby; pri zrušení mimoriadnych opatrení musia však byť tieto osoby prepustené;

c) osoby, ktoré sa stali trvale neschopnými na vojenskú činnú službu, vynímajúc vojakov z povolania a vo výslužbe, ktorých možno prepustiť len na ich písomnú žiadosť;

d) osoby, u ktorých nastali iné okolnosti spôsobujúce zánik brannej povinnosti a ktoré pritom nehodlajú so súhlasom vojenskej správy dobrovoľne prevziať ďalšie plnenie brannej povinnosti.

(2) Vláda Československej socialistickej republiky ustanoví nariadením, ako sa zisťuje neschopnosť vojakov na vojenskú činnú službu (konanie prieskumné), a určí, aké právne následky má takéto zistenie.

(3) Osobám, ktoré dovŕšili vek, keď sa končí ich branná povinnosť, môže vojenská správa na ich žiadosť dobu jej trvania predĺžiť. Takéto osoby možno potom z vojska prepustiť na ich žiadosť, ak nebolo nariadené niektoré z mimoriadnych opatrení. Z úradnej moci možno ich prepustiť kedykoľvek. O vojakoch z povolania a vo výslužbe, ktorí sami nepožiadajú o prepustenie z vojska, predpokladá sa, že im bola doba trvania brannej povinnosti predĺžená.

§ 23

Zrušený.

§ 24
Služobná povinnosť osôb zvolených do zákonodarných zborov

U členov Federálneho zhromaždenia alebo Českej národnej rady a Slovenskej národnej rady, pokiaľ nie sú vojakmi z povolania, sa nastúpenie vojenskej činnej služby odloží, prípadne sa ich činná služba preruší na dobu, po ktorú sú členmi niektorého z týchto zákonodarných zborov. Vojenské cvičenia takto zmeškané sa odpúšťajú. Ustanovenie prvej vety neplatí, ak bol vyhlásený stav brannej pohotovosti štátu.

§ 25
Služobná povinnosť vojakov z povolania a vo výslužbe

(1) Vojakmi z povolania sú vojaci, ktorí vojenskú službu vykonávajú ako svoje povolanie v služobnom pomere, do ktorého boli prijatí podľa osobitných predpisov. Vojaci z povolania sú povinní vojenskou činnou službou, dokiaľ tento ich služobný pomer nezanikne.

(2) Vojaci z povolania zotrvávajú vo vojenskej činnej službe a generáli, dôstojníci a práporčíci v zálohe zotrvávajú v zálohe podľa vojenských hodností do dosiahnutia týchto vekových hraníc:

Vojenské hodnosti	Vekové hranice			
	Činná služba	Záloha 1. kategórie	Záloha 2. kategórie	Záloha 3. kategórie
rotní, rotmajstri a nadrotmajstri	45	50	-	55
podpráporčíci, práporčíci a nadpráporčíci	50	50	-	55
podporučíci a poručíci	40	40	45	50
nadporučíci a kapitáni	40	45	50	55
majori	45	45	50	55
podplukovníci	45	50	55	60
plukovníci	50	55	-	60
generáli	55	60	-	65
generáli - ženy	50	-	-	50
ostatné vojačky z povolania a vojačky v zálohe	podľa hodnosti	-	-	50

Po dobu určenú vekovou hranicou na zotrvanie v zálohe 3. kategórie predlžuje sa generálom v zálohe branná povinnosť (§ 5 ods. 2).

(3) Vojakmi vo výslužbe sa stávajú generáli, dôstojníci a práporčíci, ktorí boli:

a) prepustení z vojenskej činnej služby po dosiahnutí vekových hraníc zálohy 3. kategórie,

b) preložení do zálohy a dosiahli vekové hranice zálohy 3. kategórie,

c) prepustení z vojenskej činnej služby pre trvalú neschopnosť na vojenskú činnú službu.

Služobná povinnosť vojakov vo výslužbe trvá, dokiaľ neboli prepustení z vojska. Vláda Československej socialistickej republiky ustanoví nariadením, kedy môžu byť na prechodnú dobu povolaní do činnej služby.

§ 26
Služobná povinnosť príslušníkov Zboru národnej bezpečnosti

(1) Príslušníci Zboru národnej bezpečnosti, ktorí vykonali základnú službu, sú po dobu služobného pomeru v tomto zbore oslobodení od služobnej povinnosti, ktorou by inak boli povinní.

(2) Osoby, ktorých služobný pomer v tomto zbore skončil, majú služobnú povinnosť ako vojaci v zálohe toho istého ročníka narodenia. Vláda Československej socialistickej republiky ustanoví nariadením a v medziach tohto nariadenia Federálne ministerstvo národnej obrany služobným predpisom, za akých podmienok možno týmto osobám upraviť vojenskú hodnosť so zreteľom na hodnosť dosiahnutú v tomto zbore.

§ 27
Základná služba

(1) Základnou službou sú povinné, ak nie sú určené na náhradnú službu (§ 28), osoby, ktoré boli odvedené

a) pri pravidelných odvodoch alebo pri dobrovoľných odvodoch, ku ktorým došlo mimo doby brannej pohotovosti štátu, alebo

b) pri dobrovoľných odvodoch za brannej pohotovosti štátu, ak neobmedzili svoju služobnú povinnosť dobrovoľne prevzatú na dobu vojny [§ 6 ods. 3 písm. b)], alebo

c) pri mimoriadnych odvodoch, ak ide o mužov odvedených v čase, keď nemali ešte pravidelnú odvodnú povinnosť alebo keď by inak pravidelnej odvodnej povinnosti ešte podliehali, alebo o odvedencov, ktorí sa zaviazali na základnú službu, na ktorú neboli povinní.

(2) Základná služba trvá 24 mesiacov a počíta sa odo dňa skutočného jej nastúpenia. Federálne ministerstvo národnej obrany môže do tejto doby započítať vykonanú mimoriadnu službu alebo jej časť.

(3) Vláda Československej socialistickej republiky môže dobu trvania základnej služby meniť nariadením.

§ 28
Náhradná služba

(1) Namiesto základnej služby vykonávajú náhradnú službu osoby na ňu určené podľa §§ 29 až 31.

(2) Určenie na náhradnú službu sa stane zo zákona (§ 29), na žiadosť (§ 30) alebo z úradnej moci (§ 31).

(3) Náhradná služba trvá 5 mesiacov a počíta sa odo dňa skutočného jej nastúpenia. Federálne ministerstvo národnej obrany môže do tejto doby započítať vykonanú mimoriadnu službu alebo jej časť.

§ 29
Určenie na náhradnú službu zo zákona

Na náhradnú službu sa určia osoby, ktoré bez vlastnej viny boli odvedené po 31. decembri roku, v ktorom dovŕšili 30 rokov, alebo bez vlastnej viny nenastúpili základnú službu do 31. decembra roku, v ktorom dovŕšili 30 rokov.

§ 30
Určenie na náhradnú službu na žiadosť

(1) Ak bolo odvedené viacej osôb, než je potrebné na doplnenie počtu vojska ustanoveného podľa § 3 ods. 3, určí sa ďalej na náhradnú službu počet osôb rovnajúci sa rozdielu medzi týmto potrebným počtom a počtom osôb, ktoré boli skutočne odvedené. Tento počet ustanoví každoročne Federálne ministerstvo národnej obrany podľa početných prírastkov a úbytkov, ku ktorým pravdepodobne dôjde po nastúpení odvedencov do základnej služby.

(2) Na náhradnú službu podľa odseku 1 možno určiť predovšetkým odvedencov a osoby, ktoré doteraz nevykonali 5 mesiacov základnej služby, pokiaľ o to požiadajú, ak majú pre svoju žiadosť osobitné dôvody rodinné, hospodárske alebo sociálne. Osoby dobrovoľne odvedené možno na náhradnú službu určiť, len ak vznikli dôvody pre toto určenie po ich odvedení. Ak prestanú dôvody po podaní žiadosti, je žiadateľ povinný túto okolnosť bez meškania hlásiť.

(3) O žiadostiach za určenie na náhradnú službu rozhodujú krajské odvodné komisie; proti ich rozhodnutiu niet opravného prostriedku. Konanie o žiadostiach za určenie na náhradnú službu upraví vláda Československej socialistickej republiky nariadením.

(4) Ak sa dodatočne ukáže, že tu neboli dôvody, pre ktoré došlo k určeniu na náhradnú službu, alebo ak prestanú neskoršie tieto dôvody a niet ani iných dôvodov pre toto určenie, zruší komisia po vypočutí žiadateľa pôvodné rozhodnutie a žiadateľ sa povolá do základnej služby. Pritom sa mu započítava do základnej služby doba, po ktorú konal náhradnú službu alebo časť základnej služby, ako i doba, po ktorú trvali ešte po prepustení zo základnej alebo náhradnej služby dôvody, o ktoré bola opretá žiadosť za určenie na náhradnú službu.

§ 31
Určenie na náhradnú službu z úradnej moci

(1) Ak nedosahuje počet osôb určených na náhradnú službu podľa ustanovenia § 30 ods. 2 celý početný prebytok (§ 30 ods. 1), určí vojenská správa na náhradnú službu ďalšie osoby, ktoré doteraz nevykonali 5 mesiacov základnej služby. Pri výbere treba dbať predovšetkým na záujmy služobné, zároveň sa však prihliadne aj na rodinné, hospodárske a sociálne pomery.

(2) Rozhodnutie vykonané podľa odseku 1 možno zo služobných dôvodov zrušiť. V tomto prípade sa povolá osoba určená na náhradnú službu pre výkon základnej služby len na dobu končiacu dňom, ktorým by sa bola jej základná služba skončila, keby nebola bývala určená na náhradnú službu.

(3) Ak nie sú splnené podmienky § 30 ods. 1, možno odvedencov určiť na náhradnú službu len so súhlasom vlády Československej socialistickej republiky.

§ 32
Prepustenie na trvalú dovolenku miesto určenia na náhradnú službu

(1) Osoby, ktoré by mali byť podľa ustanovenia § 30 ods. 2 alebo § 31 ods. 1 určené na náhradnú službu, nemôžu však byť na túto službu určené jedine preto, že vykonali základnú službu dlhšiu ako 5 mesiacov, prepustia sa na trvalú dovolenku.

(2) O zrušení rozhodnutia vykonaného podľa odseku 1 a o opätovnom povolaní osoby prepustenej na trvalú dovolenku do základnej služby platia obdobne ustanovenia § 30 ods. 4 a § 31 ods. 2.

§ 33
Nastúpenie základnej a náhradnej služby

(1) Osoby odvedené pri pravidelných odvodoch, ktorým nebol povolený odklad základnej (náhradnej) služby (§ 34), nastupujú túto službu v kalendárnom roku, v ktorom boli odvedené, alebo v roku nasledujúcom.

(2) Nástupné dni vyhlási každoročne Federálne ministerstvo národnej obrany.[1])

(3) Ak došlo k odvodu po určenom nástupnom dni alebo ak nenastúpil odvedenec základnú (náhradnú) službu tohto dňa, môže mu vojenská správa povoliť odklad tejto služby do príslušného nástupného dňa v nasledujúcom kalendárnom roku.

(4) Federálne ministerstvo národnej obrany môže z dôležitých odvodov povoliť v osobitných prípadoch nastúpenia základnej (náhradnej) služby aj mimo nástupných dní vyhlásených podľa odseku 2. Podrobnosti ustanoví vláda Československej socialistickej republiky nariadením.

(5) Pokiaľ dobrovoľníci odvedení za brannej pohotovosti štátu a osoby odvedené pri mimoriadnych odvodoch sú povinní konať základnú (náhradnú) službu, nastúpia ju spravidla dňom nasledujúcim po prepustení z mimoriadnej služby.

§ 34
Odklad základnej a náhradnej služby

(1) Odvedencom, ktorí sa pripravujú na určité povolania, možno na ich žiadosť povoliť odklad základnej (náhradnej) služby, a to najdlhšie do určeného nástupného dňa v roku, v ktorom dovŕšila 22 rokov, výnimočne do určeného nástupného dňa v roku, v ktorom dovŕšila 24 rokov, a ak ide o študujúcich vysokých škôl, do ukončenia štúdia, najdlhšie však do 28 rokov. Obdobne možno povoliť odklad, najdlhšie však do nástupného dňa v roku, v ktorom žiadateľ dovŕšil 22 rokov, ak to vyžadujú iné dôvody hodné osobitného zreteľa.

(2) Vláda Československej socialistickej republiky ustanoví nariadením, kedy možno odložiť nastúpenie základnej (náhradnej) služby z úradnej moci.

(3) Osoby, ktorým sa povolil odklad, nastúpia základnú (náhradnú) službu v roku, keď sa odklad končí, v určený nástupný deň.

(4) Ak sa dodatočne ukáže, že tu neboli dôvody, pre ktoré bol odklad základnej (náhradnej) služby povolený, alebo ak prestanú dodatočne tieto dôvody, možno povolenie odkladu zrušiť.

(5) Vláda Československej socialistickej republiky ustanoví nariadením, ako sa vykonáva povoľovanie odkladov základnej (náhradnej) služby, upraví konanie o žiadostiach za ne a ustanoví, ako sa postupuje, ak bolo zrušené rozhodnutie o povolení odkladu.

(6) Proti rozhodnutiu, ktorým sa žiadosť za odklad odmietla alebo ktorým sa rozhodnutie o povolení odkladu zrušilo, možno podať odvolanie do 15 dní po doručení u orgánu, ktorý rozhodnutie vydal, k orgánu nadriadenému, ktorý rozhoduje s konečnou platnosťou. Rozhodnutie musí obsahovať poučenie o odvolaní.

§ 35
Odpustenie náhradnej služby

Osobám, ktoré bez vlastnej viny do 31. decembra roku, v ktorom dovŕšili 30 rokov, nenastúpili náhradnú službu, na ktorú boli určení na žiadosť alebo z úradnej moci, ako aj osobám určeným na náhradnú službu zo zákona, môže Federálne ministerstvo národnej obrany vykonanie náhradnej služby odpustiť.

§ 36
Trvalá dovolenka

(1) Vojakmi na trvalej dovolenke sú vojaci, ktorí boli zo základnej (náhradnej) služby predčasne prepustení a neboli doteraz preložení do zálohy. Vláda Československej socialistickej republiky ustanoví nariadením, kedy možno vojakov prepustiť na trvalú dovolenku i v iných prípadoch, než ktoré upravuje tento zákon.

(2) Federálne ministerstvo národnej obrany môže, s výhradou ustanovenia § 32 ods. 2, povolať osoby predčasne prepustené na trvalú dovolenku zo základnej (náhradnej) služby na pokračovanie v tejto službe.

(3) Prepustením na trvalú dovolenku sa základná (náhradná) služba prerušuje. Vláda Československej socialistickej republiky ustanoví nariadením, kedy možno osobám prepusteným na trvalú dovolenku, ktoré neboli povolané na pokračovanie v základnej (náhradnej) službe do dňa, keď by inak ich základná (náhradná) služba sa skončila, zvyšok tejto služby odpustiť i v iných prípadoch, než ktoré upravuje tento zákon, ako i v ktorých prípadoch možno osobám, ktoré boli povolané na pokračovanie v základnej (náhradnej) službe, dobu strávenú na trvalej dovolenke do tejto služby započítať.

§ 37
Ďalšia služba

(1) Vojakom, ktorí vykonali základnú službu, možno na ich žiadosť povoliť, aby vykonali ďalšiu službu. Vojakom, ktorí konali len náhradnú službu, možno toto povolenie udeliť, len ak boli na náhradnú službu určení podľa § 29 alebo § 31. Vláda Československej socialistickej republiky ustanoví nariadením, akým spôsobom a za akých podmienok sa povoľuje konanie ďalšej služby.

(2) Ďalšou službou sú povinní vojaci, ktorí vykonali základnú službu,

a) ak boli na svoju žiadosť vzdelaní a vycvičení na náklad štátu pre službu vojakov z povolania alebo ak dostali pre tento účel štipendiá alebo aspoň čiastočnú náhradu študijných nákladov alebo

b) ak im bola ako vojakom z povolania na ich vlastnú žiadosť štátom poskytnutá úhrada nákladov alebo podpora na zdokonalenie alebo vzdelanie v záujme vojenskej služby alebo

c) ak boli na svoju žiadosť zdokonalení alebo vycvičení vo zvláštnych odvetviach vojenskej služby alebo

d) ak prevzali záväzok na takúto službu.

(3) Záväzok na ďalšiu službu podľa odseku 2 písm. a) až c) sa posudzuje podľa predpisov platných v čase jeho vzniku, záväzok na ďalšiu službu podľa odseku 2 písm. d) podľa predpisov platných v čase jeho prevzatia. Vláda Československej socialistickej republiky ustanoví nariadením, kedy a za akých podmienok možno vojaka predčasne prepustiť z tohto záväzku.

§ 38
Záloha

(1) Preloženie do zálohy vykoná dňom, ktorý nasleduje po dni skončenia základnej (náhradnej) služby, ďalšej služby alebo služby vojakov z povolania, ktorí neboli preložení do výslužby a majú ešte služobnú povinnosť. Ďalej budú preložené do zálohy dňom, ktorý nasleduje po dni skončenia mimoriadnej služby, osoby odvedené pri mimoriadnych odvodoch, ktoré po svojom prepustení z tejto služby nie sú povinné základnou (náhradnou) službou a ktorých služobná povinnosť trvá podľa zákona alebo na podklade dobrovoľného prevzatia. Dobrovoľníci odvedení za brannej pohotovosti štátu sa preložia za obdobných podmienok do zálohy dňom, ktorý nasleduje po dni skončenia mimoriadnej služby, ak nejde o osoby, ktoré dobrovoľne prevzali služobnú povinnosť len na dobu vojny. Takéto osoby sa z vojska prepustia [§ 22 ods. 1 písm. d)].

(2) Osoby, ktorým bola náhradná služba odpustená podľa ustanovenia § 35, zaradia sa do zálohy, a ak už nastúpili náhradnú službu, preložia sa do zálohy dňom, ktorý nasleduje po dni prepustenia z tejto služby.

(3) Osoby preložené do zálohy sú až do doby, keď budú prepustené z vojska alebo keď sa stanú vojakmi z povolania alebo v ďalšej službe, vojakmi v zálohe. Služobnú povinnosť plnia konaním vojenských cvičení (§ 39) a mimoriadnej služby (§ 46 ods. 1, § 47 ods. 1).

§ 39
Vojenské cvičenia

(1) Vojaci v zálohe z počtu mužstva a poddôstojníkov sú povinní vojenskými cvičeniami v úhrnnom čase 16 týždňov; vojaci v zálohe, ktorí konali základnú službu kratšiu než tri štvrtiny základnej služby (§ 27 ods. 2 a 3), sú povinní vojenskými cvičeniami v úhrnnom čase 20 týždňov.

(2) Generáli, dôstojníci a práporčíci v zálohe sú povinní vojenskými cvičeniami po úhrnný čas 20 týždňov; do neho sa im započítajú vojenské cvičenia, ktoré vykonali ako príslušníci mužstva alebo poddôstojníci.

(3) Vláda Československej socialistickej republiky ustanoví nariadením počet, dĺžku a dobu konania jednotlivých vojenských cvičení, pričom ustanoví, za akých podmienok môže Federálne ministerstvo národnej obrany výnimočne zo služobných dôvodov upraviť konanie vojenských cvičení odchylne od ustanovení nariadenia vlády Československej socialistickej republiky.

(4) Vojaci z povolania, ako i vojaci, ktorí konali ďalšiu službu (§ 37), sú po preložení do zálohy povinní vojenskými cvičeniami ako príslušníci toho istého ročníka narodenia.

(5) Vláda Československej socialistickej republiky ustanoví nariadením, za akých podmienok môžu byť povolaní vojaci vo výslužbe na vojenské cvičenia. Úhrnný čas týchto vojenských cvičení nesmie presahovať 8 týždňov.

(6) Vojakom v zálohe môže byť na ich žiadosť povolené, aby konali mimo povinných cvičení aj cvičenia dobrovoľné.

(7) Vláda Československej socialistickej republiky ustanoví nariadením, kedy môže Federálne ministerstvo národnej obrany odpustiť konanie vojenského cvičenia alebo jeho časti, ako i v

ktorých prípadoch možno vykonanú mimoriadnu alebo zvláštnu službu započítať ako vojenské cvičenie.

(8) Ak sa zavádzajú nové bojové prostriedky alebo ak to vyžadujú výcvikové dôvody, môžu byť povolaní vojaci v zálohe na výnimočné vojenské cvičenie na dobu nevyhnutnej potreby. Povolanie vojakov v zálohe v rozsahu presahujúcom priemerný počet dvoch ročníkov narodenia vyžaduje predchádzajúce schválenie vlády Československej socialistickej republiky. Výnimočné cvičenie sa podľa možnosti započíta do úhrnného času cvičenia ustanoveného v odsekoch 1, 2 a 4.

§ 40
Nahradzovanie zameškanej vojenskej činnej služby

(1) Osoby konajúce vojenskú činnú službu sú povinné úplne nahradiť službu, ktorú zameškali výkonom trestu odňatia slobody znemožňujúceho im výkon služby, ako i službu, ktorú zameškali zbehnutím alebo svojmocným odlúčením.

(2) Vláda Československej socialistickej republiky ustanoví nariadením,

a) či a ako sa nahradzuje vojenská činná služba zameškaná z iných dôvodov, najmä pre dovolenku presahujúcu výmeru dovolenky ustanovenej príslušnými predpismi, nemocou, tehotnosťou, materstvom alebo väzbou,

b) pri ktorých druhoch vojenskej činnej služby a za akých podmienok má oneskorené nastúpenie tejto služby za následok, že sa dotyčná osoba prepustí a povolá na iný nástupný deň, a

c) kedy môže Federálne ministerstvo národnej obrany odpustiť povinnosť nahradzovať vojenskú činnú službu.

Oddiel IV
Povinnosť na zvláštnu službu

§ 41
Druhy zvláštnej služby

Zvláštnou službou sa rozumie:

a) služba príslušníkov verejných ozbrojených zborov konaná v ozbrojených silách podľa tohto zákona (§ 46 ods. 2) alebo podľa osobitných zákonov,

b) služba konaná v ozbrojených silách podľa tohto zákona (§ 46 ods. 2) príslušníkmi verejných ochranných zborov a osobami podliehajúcimi brannej povinnosti, ktoré sa podrobujú brannej výchove.

§ 42
Vznik a koniec povinnosti na zvláštnu službu

(1) Povinnosť na zvláštnu službu vzniká dňom, na ktorý znie povolanie do tejto služby, bez ohľadu na prípadné skoršie zaradenie dotyčných osôb do vojska.

(2) Povinnosť na zvláštnu službu sa končí prepustením z tejto služby (§ 43).

§ 43
Prepustenie zo zvláštnej služby

Zo zvláštnej služby budú prepustené:

a) osoby, ktoré boli povolané bez tohto, že by bol pre to daný právny podklad,

b) osoby, ktoré sa stali telesne alebo duševne nespôsobilými na zvláštnu službu,

c) osoby, u ktorých nastali iné okolnosti spôsobujúce zánik branej povinnosti, vynímajúc dovŕšenie ustanoveného veku (§ 46 ods. 4),

d) osoby povolané do mimoriadnej služby,

e) osoby povolané do tejto služby v dobe mimoriadnych opatrení, len čo sa zrušia tieto opatrenia.

§ 44

Zrušený.

Oddiel V
Osobné úkony pre potreby ozbrojených síl

§ 45
Rozsah povolania

(1) Ak bolo nariadené akékoľvek mimoriadne opatrenie podľa tohto zákona, možno pre potreby ozbrojených síl požadovať osobné úkony od osôb, ktoré môžu byť pre tento prípad vopred určené.

(2) Osoby povolané na osobné úkony podľa odseku 1 sa stávajú dňom, na ktorý sú povolané, na dobu tohto povolania príslušníkmi ozbrojených síl, i keď nie sú vojakmi, a podliehajú pre trestné činy spáchané v tejto dobe vojenskej kázeňskej a súdnej právomoci.

(3) Pokiaľ tento zákon alebo predpisy vydané podľa neho neustanovujú inak, platia o osobných úkonoch pre potreby ozbrojených síl ustanovenia zákona o obrane Československej socialistickej republiky.

Oddiel VI
Mimoriadne opatrenia

§ 46
Mimoriadne opatrenia mimo doby brannej pohotovosti štátu

(1) Ak dôjde k udalostiam ohrozujúcim zvýšenou mierou samostatnosť, celistvosť a jednotu štátu, ústavu a republikánsku štátnu formu a socialistické zriadenie (doba zvýšeného ohrozenia štátu), môže prezident Československej socialistickej republiky nariadiť, aby boli povolaní do mimoriadnej služby na dobu nevyhnutnej potreby vojaci v zálohe, a to v počte nepresahujúcom počet vojakov v zálohe siedmich najmladších ročníkov narodenia.

(2) Okrem opatrení uvedených v odseku 1 môže prezident Československej socialistickej republiky na návrh vlády Československej socialistickej republiky nariadiť, aby boli povolané do zvláštnej služby verejné ozbrojené zbory, ktoré vláda Československej socialistickej republiky určila, verejné ochranné zbory, časti alebo jednotliví príslušníci týchto zborov, ako i osoby podliehajúce brannej povinnosti, ktoré sa podrobujú brannej výchove, a jednotky zložené z týchto osôb. Osoby, ktoré v takýchto prípadoch budú povolané, môžu byť už vopred určené. Povolané osoby podliehajú vojenskému veleniu, stávajú sa príslušníkmi ozbrojených síl, i keď nie sú vojakmi, dňom, na ktorý sú povolané, pri povolaní zborov, jednotiek alebo ich častí dňom, na ktorý je povolaný zbor, jednotka alebo časť, ku ktorým náležia. Podliehajú po dobu tejto zvláštnej služby vojenskej kázenskej a súdnej právomoci a ustanoveniam Trestného zákona o trestných činoch vojenských.

(3) Ak bolo nariadené niektoré z mimoriadnych opatrení uvedených v odseku 1 alebo 2, môže vláda Československej socialistickej republiky vyhláškou v Zbierke zákonov ustanoviť, že sa osobám podliehajúcim brannej povinnosti zakazuje cestovať do cudziny.

(4) Po dobu trvania mimoriadnych opatrení podľa odseku 1 alebo 2 nemožno prepustiť ani z vojenskej činnej služby ani zo zvláštnej služby osoby, ktoré v dobe vykonávania tejto služby dovŕšili vek, keď by inak sa končila ich branná povinnosť.

(5) Mimoriadne opatrenia uvedené v odsekoch 1 a 2 zrušuje prezident Československej socialistickej republiky.

§ 47
Mobilizácia

(1) Mobilizáciou sa podľa tohto zákona rozumie hromadné povolanie vojakov mimo činnej služby do mimoriadnej služby, ak toto povolanie presahuje svojím rozsahom rozsah opatrení uvedených v § 46.

(2) Mobilizácia môže byť všeobecná alebo čiastočná; všeobecná mobilizácia sa vzťahuje na všetkých vojakov mimo činnej služby, ktorí nie sú oslobodení od mimoriadnej služby, ako i na celé štátne územie; čiastočná mobilizácia sa vzťahuje na časť uvedených vojakov, prípadne na časť štátneho územia.

(3) Mobilizáciu nariaďuje prezident Československej socialistickej republiky.

(4) Opatrenia nariadené na vykonanie mobilizácie sa zrušujú demobilizáciou. Nariaďuje ju prezident Československej socialistickej republiky.

§ 48
Niektoré právne účinky vyhlásenia stavu brannej pohotovosti štátu

(1) Len čo je verejne známe, že štát mobilizáciou vstúpil do stavu brannej pohotovosti, sú vojaci, ktorí sú mimo územia Československej socialistickej republiky, povinní ustanoviť sa bez osobitného povolania bez meškania na nastúpenie vojenskej činnej služby. Prezident Československej socialistickej republiky môže vyzvať vojakov, ktorí z dôvodov nezávislých od ich vôle nemôžu nastúpiť vojenskú činnú službu z územia mimo Československej socialistickej republiky, aby sa prihlásili do vojenských služieb spojeneckého štátu, v ktorom sú alebo do ktorého sa môžu dostať, a aby pre prípad, že im na podklade ich prihlášky bude umožnená služba v armáde spojeneckého štátu, túto službu konali po dobu vojny. Vojaci sú povinní túto výzvu poslúchnuť.

(2) Za brannej pohotovosti štátu sa konajú len mimoriadne a dobrovoľné odvody. Dobrovoľne môžu však v tejto dobe vstúpiť do vojska len osoby, ktoré v čase prihlášky neboli ešte povolané na mimoriadny odvod. Vojakom v zálohe a vo výslužbe, ktorí neboli povolaní do vojenskej činnej služby, môže vojenská správa na ich žiadosť povoliť dobrovoľné konanie mimoriadnej služby. Žiadosť za povolenie dobrovoľného konania mimoriadnej služby nemožno odvolať.

§ 49
Mimoriadne opatrenia za brannej pohotovosti štátu

(1) Za brannej pohotovosti štátu môže prezident Československej socialistickej republiky na návrh vlády Československej socialistickej republiky nariadiť mimoriadne odvody (§ 17 ods. 1) osôb podliehajúcich brannej povinnosti (§ 5), ktoré doteraz neboli odvedené alebo boli z vojska prepustené.

(2) Osoby odvedené pri mimoriadnych odvodoch nastupujú mimoriadnu službu v nástupné dni, ktoré ustanoví Federálne ministerstvo národnej obrany, a zotrvajú v nej až do prepustenia. Musia byť prepustené z tejto služby, len čo bol ukončený stav brannej pohotovosti štátu. Ženy odvedené

pri mimoriadnych odvodoch , ako i osoby, ktoré dobrovoľne vstúpili do vojska iba na dobu vojny, sa prepustia dňom prepustenia z mimoriadnej služby zároveň z vojska [§ 22 ods. 1 písm. d)], ak nepožiadajú o preloženie do zálohy a ak sa nezaviazali ani konať základnú službu po skončení mimoriadnej služby.

§ 50
Oslobodenie od mimoriadnej služby

(1) Od povinnosti nastúpiť mimoriadnu službu možno oslobodiť osoby, u ktorých je v dôležitom záujme ozbrojených síl alebo v inom dôležitom všeobecnom záujme potrebné, aby mohli ďalej vykonávať svoje zamestnanie. Vojaci v zálohe mladší ako 35 rokov môžu byť oslobodení len v prípadoch hodných osobitného zreteľa.

(2) Oslobodenie možno obmedziť na určitú dobu. Rozhodnutie, ktorým sa povolilo oslobodenie, možno zo služobných dôvodov zrušiť.

(3) Rozsah oslobodenia a jeho účinnosť ustanoví v podrobnostiach vláda Československej socialistickej republiky.

ČASŤ 3
RÔZNE USTANOVENIA

§ 51
Ohlasovacia povinnosť a vojenská evidencia

(1) Branci, vojaci mimo činnej služby a osoby, ktoré boli určené na osobné úkony pre potreby ozbrojených síl alebo na zvláštnu službu a boli o tomto svojom určení upovedomení, sú povinní hlásiť skutočnosti dôležité pre vojenskú evidenciu. Vláda Československej socialistickej republiky ustanoví nariadením podrobnosti, najmä v akých lehotách, u ktorých orgánov a akým spôsobom sa plní ohlasovacia povinnosť.

(2) Vláda Československej socialistickej republiky ustanoví nariadením povinnosti výkonných orgánov miestnych národných výborov, iných orgánov a organizácií na vedenie evidencie.

§ 52
O povolávaní

(1) Osoby, ktoré boli povolané do vojenskej činnej služby, do zvláštnej služby, na osobné úkony pre potreby ozbrojených síl alebo pre zistenie neschopnosti na vojenskú činnú službu alebo nespôsobilosti na zvláštnu službu alebo na osobné úkony, sú povinné povolanie poslúchnuť.

(2) Povolanie sa vykonáva povolávacím rozkazom. Druhy a spôsoby povolávacích rozkazov, ako i postup pri ich vydávaní a doručovaní ustanoví vláda Československej socialistickej republiky nariadením.

(3) Povolaným osobám uhradzuje štát cestovné z miesta trvalého pobytu do miesta nastúpenia, osobám prepusteným cestovné z miesta prepustenia do miesta budúceho trvalého pobytu; podrobnosti ustanoví vláda Československej socialistickej republiky nariadením.

(4) Osoby, ktoré opomenuli predpísané hlásenie (§ 51) alebo inak zavinili, že sa im povolávací rozkaz nemohol včas doručiť, zodpovedajú za nenastúpenie vojenskej činnej služby rovnako, ako keby boli povolávací rozkaz dostali do vlastných rúk. Ustanovenie predchádzajúcej vety platí aj o osobách určených na osobné úkony pre potreby ozbrojených síl alebo na zvláštnu službu a o osobách, u ktorých sa má zistiť neschopnosť na vojenskú činnú službu alebo nespôsobilosť na zvláštnu službu alebo na osobné úkony pre potreby ozbrojených síl.

§ 53
Vojenské preukazy

Vláda Československej socialistickej republiky ustanoví nariadením, aké preukazy sa vydávajú brancom a vojakom, a určí podrobnosti o ich používaní.

§ 54

Zrušený

§ 55
Cestovanie do cudziny a vysťahovanie

(1) Osoby, ktoré podliehajú brannej povinnosti a nesplnili ešte pravidelnú odvodnú povinnosť, odvedenci, vojaci v činnej službe alebo na trvalej dovolenke a vojaci v zálohe, ktorí sú ešte povinní vojenským cvičením, potrebujú na cestovanie do cudziny povolenie od vojenskej správy.

(2) Muži podliehajúci brannej povinnosti a ženy, ktoré sú vojačkami alebo ktoré podliehajú odvodnej a služobnej povinnosti podľa § 5 ods. 3, potrebujú na vysťahovanie povolenie od vojenskej správy. Za brannej pohotovosti štátu potrebujú toto povolenie všetky ženy podliehajúce brannej povinnosti. Vláda Československej socialistickej republiky ustanoví nariadením, akým spôsobom a za akých podmienok sa povolenie udeľuje, a upraví príslušné konanie.

§ 56
Vstup do cudzích vojenských služieb

(1) Občania Československej socialistickej republiky smú vstúpiť do cudzích vojenských služieb len s povolením prezidenta Československej socialistickej republiky. Osoba, ktorej sa udelilo toto povolenie, je po dobu, po ktorú vykonáva službu v armáde cudzieho štátu, oslobodená od plnenia brannej povinnosti v ozbrojených silách Československej socialistickej republiky. Po skončení výkonu tejto služby podlieha brannej povinnosti zodpovedajúcej jej veku.

(2) Povolenie udelené podľa odseku 1 môže prezident Československej socialistickej republiky kedykoľvek odvolať. Stráca platnosť aj vtedy, ak sa ocitne štát, do vojenských služieb ktorého občan vstúpil, vo vojnovom stave s Československou socialistickou republikou alebo so štátom, ktorý je spojencom Československej socialistickej republiky.

(3) Podrobnosti ustanoví vláda Československej socialistickej republiky nariadením.

ČASŤ 4
TRESTNÉ USTANOVENIA

§ 57 až 74

Zrušené.

ČASŤ 5
SPOLOČNÉ, PRECHODNÉ A ZÁVEREČNÉ USTANOVENIA

§ 75
Vykonávacie predpisy

Vláda Československej socialistickej republiky vydá vykonávacie predpisy k tomuto zákonu nariadením, ktoré môže vyhradiť bližšiu úpravu niektorých vecí vo svojich medziach služobným predpisom Federálneho ministerstva národnej obrany.

§ 76
Kompetencia

(1) Pokiaľ tento zákon alebo predpisy vydané podľa neho neustanovujú inak, sú na vydávanie rozhodnutí a opatrení podľa tohto zákona kompetentné v I. stolici okresné (mestské, obvodné) vojenské správy a výkonné orgány okresných (mestských, obvodných) národných výborov, v II. stolici krajské vojenské správy (mestské vojenské správy im na roveň postavené) a výkonné orgány krajských národných výborov.[2]) Sídla okresných (mestských, obvodných) vojenských správ a krajských vojenských správ a obvody ich pôsobnosti ustanoví Federálne ministerstvo národnej obrany. Pôsobnosť vojenských útvarov vo veciach vojakov v činnej službe upraví Federálne ministerstvo národnej obrany a Federálne ministerstvo vnútra služobnými predpismi.

(2) Pokiaľ tento zákon alebo predpisy vydané podľa neho neustanovujú odchýlky od všeobecných predpisov o konaní vo veciach správnych, platia tieto predpisy.

(3) Súdy, prokuratúra a orgány štátnej správy sú v medziach svojej pôsobnosti povinné spolupôsobiť pri vykonávaní tohto zákona a predpisov vydaných podľa neho.

(4) Útvary Zboru národnej bezpečnosti sú v medziach svojej pôsobnosti povinné vyhovieť priamym dožiadaniam miestnych vojenských správ v prípadoch, keď je nebezpečenstvo v meškaní, najmä vo veciach týkajúcich sa zisťovania pobytu osôb, ktoré sa neustanovili na zápis alebo na odvod, vojakov mimo činnej služby, ktorí sa neprihlásili na pobyt, a vojakov, ktorí nenastúpili činnú službu.

§ 77
Oslobodenie od poplatkov

Podania, zápisnice a vysvedčenia potrebné na vykonanie tohto zákona alebo predpisov podľa neho vydaných sú oslobodené od poplatkov a dávok.

§ 78 až 81

Zrušené.

§ 82
Započítanie vojenskej služby vykonanej v niektorých ozbrojených zboroch

(1) Na odvody vykonané na Slovensku v dobe od 15. marca 1939 do 28. augusta 1944 sa hľadí, ako keby boli vykonané podľa doterajšieho branného zákona.

(2) Služba vykonaná v brannej moci tzv. Slovenského štátu v dobe od 15. marca 1939 do 28. augusta 1944 sa započítava do celkovej doby základnej (náhradnej) služby podľa tohto zákona.

(3) Krajanom, ktorí sa navrátili do Československej socialistickej republiky, sa započítava do celkovej doby základnej (náhradnej) služby podľa tohto zákona doba vojenskej služby, ktorú vykonali v spojeneckých armádach. O započítaní vojenskej služby vykonanej v iných armádach rozhoduje Federálne ministerstvo národnej obrany v dohode s Federálnym ministerstvom zahraničných vecí.

(4) Doterajšie predpisy upravujúce započítanie vojenskej služby vykonanej v československej armáde v zahraničí, v spojeneckej armáde, v prvej československej armáde na Slovensku alebo v partizánskej jednotke zostávajú nedotknuté. Pokiaľ nejde o vojakov z povolania, hodnotí sa vojenská služba všetkých týchto druhov ako mimoriadna služba podľa tohto zákona.

(5) Vojenská služba vykonaná v spojeneckej armáde na podklade výzvy podľa ustanovenia § 48 ods. 1 druhej vety sa započítava ako mimoriadna služba konaná podľa ustanovenia tohto zákona.

(6) Federálne ministerstvo národnej obrany môže v dohode s Federálnym ministerstvom zahraničných vecí osobám, ktoré nadobudli československé štátne občianstvo, započítať do celkovej doby základnej (náhradnej) služby dobu vojenskej služby, ktorú vykonali v cudzích armádach.

§ 83
Výklad niektorých pojmov

Pokiaľ tento zákon nestanovuje inak, rozumejú sa tam, kde sa hovorí o „generáloch“, muži i ženy, o „dôstojníkoch, práporčíkoch, poddôstojníkoch, vojakoch, vojakoch v zálohe a dobrovoľníkoch“ aj „dôstojníčky, práporčíčky, poddôstojníčky, vojačky, vojačky v zálohe a dobrovoľníčky“ a výrazom „mužstvo“ sa rozumejú muži i ženy.

§ 84
Pomer k doterajším predpisom

(1) Zrušujú sa všetky doterajšie predpisy, ktoré odporujú ustanoveniam tohto zákona, najmä:

1. branný zákon Československej republiky z 19. marca 1920 č. 193 Zb. v znení predpisov ho meniacich a doplňujúcich,
2. zákon z 8 apríla 1927 č. 53 Zb. o ročnom kontingente brancov, o náhradnej zálohe a o niektorých zmenách branného zákona,
3. vládne nariadenie z 15. apríla 1932 č. 52 Zb., ktorým sa poskytujú úľavy vo vykonávaní brannej povinnosti príslušníkom československým trvale usadeným v mimoeurópskych krajinách,
4. zákon z 11. mája 1932 č. 66 Zb. o dĺžke prezenčnej služby a o niektorých zmenách branného zákona a zákona z 8. apríla 1927 č. 53 Zb.,
5. vládne nariadenie z 28. apríla 1933 č. 71 Zb. o odklade prezenčnej služby,
6. zákon z 19. decembra 1934 č. 267 Zb. o dĺžke prezenčnej služby,
7. zákon z 3. marca 1937 č. 26 Zb., ktorým sa mení § 3 zákona z 11. mája 1932 č. 66 Zb.,
8. zákon č. 14/1946 Zb.,
9. ustanovenie § 401 b) zákona č. 119/1873 r. z.,
10. ustanovenie § 509 ods. 2 zákl. čl. XXXIII/1896,
11. ustanovenia článku I zákona z 1. júla 1947 č. 130 Zb., ktorým sa menia ustanovenia branného zákona o povoľovaní sobášov osôb podliehajúcich brannej povinnosti a s tým súvisiace ustanovenia zákona o vyživovacom príspevku.

(2) Zákon zo 7. apríla 1948 č. 85 Zb., ktorým sa na prechodnú dobu vylučuje preloženie do zálohy (prepustenie zo zväzku československej brannej moci) niektorých kategórií dôstojníkov z povolania, stratil účinnosť 31. decembrom 1952.

§ 85
Účinnosť a vykonanie zákona

Tento zákon nadobúda účinnosť 1. októbrom 1949; vykonajú ho ministri národnej obrany a vnútra Československej socialistickej republiky v dohode so zúčastnenými členmi vlády Československej socialistickej republiky.

Ústava Československej socialistickej republiky č. 100/1960 Zb. z 11. júla 1960 nadobudla účinnosť 11. júlom 1960, ústavný zákon č. 143/1968 Zb. z 27 októbra 1968 o československej federácii nadobudol účinnosť 1. januárom 1969, ústavný zákon č. 125/1970 Zb. z 20. decembra 1970, ktorým sa mení a dopĺňa ústavný zákon č. 143/1968 Zb. o československej federácii, nadobudol účinnosť 22. decembrom 1970, ústavný zákon č. 126/1970 Zb. z 20. decembra 1970 o opatreniach v sústave federálnych ústredných orgánov, na čele ktorých stojí člen vlády Československej socialistickej republiky, nadobudol účinnosť 1. januárom 1971, Trestný zákon č. 86/1950 Zb. z 12. júla 1950 nadobudol účinnosť 1. augustom 1950 , Trestný zákon správny č. 88/1950 Zb. z 12. júla 1950 nadobudol účinnosť 1. augustom 1950, zákon č. 19/1958 Zb. zo 16. apríla 1958, ktorým sa mení a doplňuje branný zákon č. 92/1949 Zb., nadobudol účinnosť 2. májom 1958, Trestný zákon č. 140/1961 Zb. z 29. novembra 1961 nadobudol účinnosť 1. januárom 1962, zákon č. 100/1970 Zb. zo 17. novembra 1970 o služobnom pomere príslušníkov Zboru národnej bezpečnosti nadobudol účinnosť 1. januárom 1971, zákon č. 40/1974 Zb. z 24. apríla 1974 o Zbore národnej bezpečnosti nadobudol účinnosť 1. júlom 1974, zákon č. 64/1978 Zb. z 21. júna 1978, ktorým sa mení a dopĺňa branný zákon, nadobúda účinnosť 1. januárom 1979.

Indra v. r.

1) Zákonné opatrenie Predsedníctva Národného zhromaždenia č. 4/1962 Zb. o vyhlasovaní zákonov a iných právnych predpisov, zákon č. 164/1968 Zb., ktorým sa menia predpisy o vyhlasovaní zákonov a iných právnych predpisov.

2) Zákon č. 69/1967 Zb. o národných výboroch.

Vydavateľ Zbierky zákonov Slovenskej republiky a prevádzkovateľ právneho a informačného portálu Slov-Lex dostupného na webovom sídle www.slov-lex.sk je Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky, Župné námestie 13, 813 11 Bratislava, tel.: 02 571 01 000, e-mail: helpdesk@slov-lex.sk.